

rancs, s az angol és török fegyverkezések megszakítottan folytatása eléggé mutatják, hogy minden oldalon igen is készülnek arra az eshetőségre is, ha netalán a kongresszus még sem vezetne békes megoldásra.

A osztrák-magyar hadsereg részleges mozgósítása. Az „Ell.” 11-iki esti lapjában jelenti: „A hadügyminiszterium, megsza-
vatzatván a 60 milliós hitel minden törvényhozási faktor által, erőlyesen hozzáállott azon intézkedések végrehajtásához, melyeket a külügyi kormányzat a delegációkban kilyetába helyezett. A mint halljuk, már az éjjel megérkezett a katonai parancsnoksághoz a mozgósítási rendeletek s megerősíté-
téseinket egy Fogarásról érkezett táviratunk is. A mozgósítás egyelőre csak részleges, s a kijelölt csapatoktól folyó hó 15 ére vannak összehívva, mi-
kor is az erdélyi határszélek felé indítatnának ut-
nak. Erdélyi katonai parancsnok, Ringelsheim tá-
bornok táviratilag kereste meg Tisza miniszter-
nököt, hogy intézkedjék, miszerint valamennyi ki-
rályhágóntuli távirda állomás éjjeli szolgálatra is
berendeztessek.

A „M. Híradó” könyomatulap pedig jelenti: A megyék alispánjait a belügyminiszter táviratilag személyes felelősség terhe alatt felhívta ma, hogy azok a rendezett tanácsú városok polgármestereit és a szolgabírákat, ezek pedig a községi előljárókat szintén személyes felelősség terhe mellett oda utasítsák, miszerint a legpontosabban intézkedjenek a behívások iránt és hogy a behívott katonák a fennálló törvény és szabályok értelmében a kitűzött időre és helyen megjelenjenek.

Bratiano román miniszterelnök, ki Cogolniceano külügyminiszter és Balceano bécsi román ügynök kíséretében már Berlinbe utazott, távozása előtt a bukaresti kamrákban hozzá intézett interpellációra tudata a házzal, hogy csak az előbbi szerződésekkel aláírt hatalmakhoz küldöt-
tek meghívottak a kongresszusra és csak a kongresszus fogja elhatározni, hogy még más ki le-
gyen ott képviselve. „Mi hivatalosan megyünk a kongresszusra, — mondotta Bratiano — hogy véd-
jük ügyünket a hatalmak előtt és hogy meggyőz-
zük a kongresszust, hogy ne hozzon határozatot a mi meghallgatásunk nélkül és hogy Románia ügye igazságos és nem szorul nagy diplomáciára.”

A miniszter azt hiszi, hogy Románia ellensé-
gei lesznek zavarban a kongresszus előtt, ha to-
továbbra is fentartják követeléseiket. Bessarabiá
Romániáé, Oroszországnak pedig nincs joga meg-
hódítani azt, mert nem állott háborúban Romániá-
val. Ő tehát nem hiszi, hogy Európa beleegyezék
abba a monstruosus tettebe, hogy Oroszország Bes-
sarabiára tegye kezét.

„A kormány meg fogja tenni kötelességét. Mi be fogjuk bizonyítani a hatalmak előtt, hogy jogaink koordináltak Európa érdekeivel, minthogy tulajdonképen az a kérdés, hogy megóvassék-e a Duna hajózási szabadsága a támadások ellen, dacára az ellene intézett minden fenyegetéseknek. Románia képviselői a kongresszuson semmiféle felszólalást sem fognak tenni a ház tanácsa nélkül.”

A képviselőházat megnyugtatta a miniszter-
elnök válasza és áttért a napirendre.

Orosz lázítás a román hadsereg-
ben. A „Times”-nek Bukarestből igen sajtóságos
dolgozat jelentenek, melyek még megerősítésre
szorulnak ugyan, de nagyon igazaknak látszanak. A „Times” levelezője ugyanis ezeket írja: „A 3.,
9. és 15. román dorobanc ezredek megszállották
Pitestit, más csapatok pedig a környékbeli falva-
kat. Egy század mérnökari csapat Kurtea d’ Ar-
tisbe ment, hogy az ottani szoros torkolatát meger-
ősítse s ez más csapatmozdulatokkal együtt csak
megerősíti azon régebben kimondott nézetet, hogy
ha Romániában kitör a válság, a román sereg az
oroszkokkal egy táborban lesz. A dorobancok a ro-
mán sereg javát képezik, orosz ügynökök régóta
járnak közöttük és lázítják, vesztegetik; egyál-
talanban nem ritkaság hallani, midőn a dorobancok
nyíltan kijelentik, hogy soha sem fognak az oro-
szok ellen harcolni, mert ezek bajtársai voltak a
háborúban, hitrokonaik s földadatuk ugyanegy: a
keleti keresztények felszabadítása; ezért tehát in-
kább eldobják fegyvereiket, semhogy az oroszok
ellen harcoljanak. — Sokan közülök, midőn a bor
kissé megoldotta nyelvüket, hangosan hirdették,
hogy „nincs messze az idő, midőn a fejedelmet és
bojárokat kikergetik az országból s minden földet
felosztanak a parasztok között.”

Egyáltalában nem is titok, hogy az orosz
kormány formászerű agrarius lázítást üz Romániá-
ban, ugyanaz az orosz kormány, mely az európai
kongresszus elé javaslatokat szeretne terjeszteni a
socialismus ellen.

A persa sah Pétervárt.

Tudva van előttről az 1877-iki orosz-török
háborúnak gyászos kimenetele. A háború magában
véve csak azt bizonyítja, hogy az emberiségnek
nagyobb része még távol van attól, a mire oly
büszke: az értelemről. És ha a háborúnak okát
vizsgáljuk, nagyobb részt az az szomorú meggyő-
ződésre jutunk, hogy egy uralkodónak akaratáért
ezerek meg ezreknek kellett elpusztulni. Ha azon-
ban a háborúk egyszersmind oly borzasztó és haj-
meresztő gyilkolásokkal is összekötöttek, mint az
1877-ben történt: akkor méltán kérdezhetjük, hogy

vajjon lehet-e az oroszokat s a más szlávokat a
polgárosodott népek közé számitani? Ez az Euró-
pa, mely oly büszke az ő polgárosodottságára, oly
közönyösen nézte az oroszok és bolgárok által el-
követett hóhérlásokat a törökökön, mintha a török
nem is volna ember; és mégis rosz neven vesszük,
ha a keleti ember minket nyugatiakat gyaurok-
nak (pogányoknak) nevez.

A végett, hogy a háború csapásai a mennyi-
ben lehet, enyhíthessenek, megkötötték a kormá-
nyok a genfi szerződést; de mit gondol avval egy
cár. Mire embert kímélni; egy pár százezerrel
több, vagy kevesebb, az mindegy, ha csak célt ér-
het. A gyászos harc bevégezése után a cár eljárás-
át az európai hatalmak valahára roszalni kezdték
és figyelmeztették őt a párisi szerződésre, mire a
cár igen egyszerűen azt felelte, hogy ő nem ismer
semmi szerződést s azt csinál, a mit akar; sőt még
oda nyilatkozott, hogy nem fog addig nyugodni,
míg a párisi szerződést szétépve apja koporsójára
le nem teszi.

A fiui tisztelet igen szép, de addig is, míg a
párisi szerződést szétéphetné s az apja koporsó-
jára tehetné, jobb volna, ha vagy három malom-
kővet tétetné rá, annak aztán lenne nyomatéka.
Azonban a hatalmak mégis találtak utat-módot a
cárt lejjebb hangolni, mert Anglia szárazon és vi-
zen, Ausztria-Magyarország pedig a szárazon fegy-
verkezni kezdettek.

Az osztrák-magyar fegyverkezésre ellenkészü-
lődéssel felel, az angol hadi készülődésekre azzal
akar felelni, hogy kalózokat akar felszerelni. Bo-
csánatot kérek, bátorodom egy tévedést érteni,
mert nem egyszer olvastam a hírlapokban, hogy a
tengeri rablókát kalózoknak címezték; ez nagy
tévedés, mert a tengeri rabló nem kalóz, a kalóz
pedig nem tengeri rabló. A dolog így áll: Ha két
tengeri hatalom egymás ellen készülődik, a gyen-
gőbb kalózhajókkal szokta pótolni hiányát. A ka-
lózahajók könnyű, legfeljebb 30 ágyuval felszerelt
hajók, ezek járnak, cirkálnak mindenfelé s a hol
csak lehet kárt okoznak az ellenségnek. A kalózok
nem tartoznak a katonai tengerészethez, csak há-
borus időben ismerteknek el rendes tengerészek-
nek; ennek következtében minden kalózkapitány-
nak megvan az ő hiteles okmánya vagyis kalóz-
levele kormányától, melyben ki van mondva, hogy
N N kalózkapitány a rendes hajós sereghez tarto-
zik. A kalózkoknak legnagyobb része nem katoná-
na hanem magánosok. Ha az ellenfél egy ilyen hajót
elfog, a kapitány igazolja magát az okmányával s
ekkor úgy bántanak vele, mint hadi fogollyal, ha
pediglen nem tudja magát igazolni, akkor úgy
bántanak vele, mint tengeri rablót, azaz a kapi-
tánytól kezdve a tiszteket vagy mind főbe lövik,
vagy az árbócfaíra felakasszák s a legénységet
börtönbe vetik. Feltéve, hogy a hadakozó felek
kikötik azt, hogy a kereskedő hajókat nem szabad
bántani s egy kalóz ezt megszegi, ha rajta kapják
minden igazolása mellett, mégis úgy bántanak el ve-
le, mint tengeri rablót s a kalóz kormányza a
háború végével köteles a kárt megtéríteni. Ebből
hát látjuk, hogy mi a kalóz s azt is tudhatjuk,
hogy kalózok csak háborus időben lehetnek. Azon
kalózok, melyeket a hírlapok említenek, nem ka-
lózok, hanem tengeri rablók. Ha egy összehason-
lítást akarunk tenni, hát azt mondhatjuk, hogy a
kalóz az a tengeren, mi a guerilla a szárazon.

Az angol hadi készülődéseiből semmi sem
lepte egy meg az orosz, mint az, hogy az angol
Keletindiai szászere embert akar Európába szál-
litani; mert az orosz nem hitte azt, hogy India né-
pe egy le legyen csillapítva, hogy az angol ezt
az erőt Indiában nélkülözhesse. Hogy ez a száz
ezer emberbe szállítása meg ne történjék: az orosz
Beludisztan és Afganisztan bujtogatni kezdte az
angol ellen.

Az afganistani Emir egy látszik, nem akar az
angol ellen fellépni, mert oda nyilatkozott, hogy
annyt megteszen ugyan, hogy az indiai muzulmán-
okkal összekötésbe lépik, de többé nem ereszkedik.

Hogy egy demonstráció is történjék, Cserna-
jeff kinevezetett fővezérnek az indiai hadjáratra,
de ezért még nem jédett meg az angol.

Valamit azonban mégis csak tenni kellene,
hogy az a szászere ember ne jöhessen Európába s
ime, mintha híva hitték volna, Nasreddin, a persa
sah (király) látogatába megy Pétersburgba, ha
kitűnően fogadtatik. Hogy e látogatása feltűnést
ne okozzon, a sah oda nyilatkozott a hírlapokban,
hogy e látogatását magános látogatásnak kívánja
tekintetni.

Ha ez igaz, akkor hiszem, hogy eljő még az
az idő is, hogy macska és kutya csókolódni fognak,
mert a persa úgy szereti az orosz, mint a macska
a kutját. Ha azonban az előbbeni adatokat tekint-
jük, úgy hiszem, hogy az orosz szövetségzi akar
a persával az angol ellen. Már most itt az a kér-
dés merül fel: vajjon ér-e az orosz célt, vagy nem?
En úgy hiszem, hogy ha a sahnak gyenge oldalát
eltalálják, a szövetség megtörténhetik. Nasreddin-
nek egyik gyenge oldala az, hogy szeretné a haj-
dani Babyloniát és Caldeát, a mostani török vilájet
Bagdadot birni, mert ez valaha Persiához tartozt
s ott van Alinak, a persák legnagyobb szentjének
Kerbelában a sírja. — A másik gyenge oldala az,
hogy szeretné Heratot, Keletindianak kulcsát bir-
ni, mely most Afganistanhoz tartozik. Már most
megválnak, hogy mivel kecsgetik; azonban jót ál-

lok, hogy az orosz nem fogja a sahot úgy rászed-
ni, mint az európai csiri-biri fejedelmeket rászedte
mert a sah persá, a persa pedig eszes, de egy’
szersmind furfangos is.

Hanem minekelőtte tovább mennék, ismer-
kedjünk meg egy pár vonással az országgal is a
végett, hogy végtére egy következtetést is tehes-
sünk. A persa birodalomnak terjedelme teszen 28
ezer 450 négyzetmérföldet, melynek $\frac{2}{3}$ része ha-
zonvehetetlen, a más $\frac{1}{3}$ részén alig lakik 9 millió
lélek. Ennek a roppant területű országnak Nasred-
din a korlátlan ura. Az ország ámbár nagyobbbrést
kopár, mégis a hol víz van, termékeny, hol víz
nincs, termés sincsen. A vízhiányt avval pótolják,
hogy mesterséges vízvezetékekkel termetkenytik a
földet. A lakosok, kik földmivelők — mert vannak
vándornépek is — jól mívelik a földet, hanem né-
melykor a sásákák, máskor a szárazság nagy bajt
okoznak. Így 1871-ben nagy éhség volt a száraz-
ság miatt. A persa igen udvarias ember ugyany-
nyira, hogy a legutolsó falusi lakos is tele van
udvariassággal. A persa nagyon fogékony eszű s
áldozója a költészetnek egyáltalában; mi az iro-
dalmat, gyártást, kézművet s a kereskedést illeti,
ezekben a keleti népek között a persa a legelső.
Különösen kedveli a persa a kereskedést s ezért a
Persiában lakó zsidók nagyobb részt szegények,
mert a persa jóval tulteszen a zsidón. A persa na-
gyon hazug ember, sőt maga a király is lehadzúja
az országot s az országot a királyt. Hanem térjünk
már most a katonaságra ismerkedjünk meg evvel
is, mert ha a szövetség megkötetik, katonára
szükség lesz.

A sorozás Persiában úgy történik, mint ná-
lunk is ezelőtt egy néhány évvel megtörtént: ki-
nek pénze van és fizet, nem lesz katoná, kinek
pénze nincs, azt besorozzák, a kit pedig besoroz-
nak, az élete hosszág katoná marad s így megtör-
tenik némelykor, hogy nagyapa, apa s unoka egy
ezredben szolgáljak. Mi a katoná fizetését illeti,
az oly kezelésen megyen keresztül, hogy megér-
demli az említést. Ha az adó begyűlt, akkor a ki-
rály kivieszi a maga részét, azután kivieszik a mi-
niszterek a magok szükségletét s a mi megmarad,
megy a király kincstárába. A hadügyér a sereg-
nek átvett fizetéséből egy jócska összeget mint
tisztelbeli illetményt lehu; a többieknek, kik-
nek a pénz a kezökbe jut, hasonlóképen lehuzzák
a tisztelbeli illetményeket, ugyannyira, hogy a
közkatona napi 12 krja helyett alig kap négyet.
A persa lovas katonának jó és szép lova van, ma-
ga is jó lovas; a tüzérség tud löni, de ha talál-e,
az más kérdés; a gyalogság egy szánalomraméltó
csöcselék.

Hogy a tisztelt olvasónak egy kis fogalma
legyen a persa vítezégről, bátorodom Nasreddin
sahnak egy hadjáratát leírni.

Persianak északi határszélén, a Görglen és
Etrén folyók között laknak az jomut, teke és görg-
len turkoman törzsek, de ugyancsak persa terüle-
ten, tehát persa alattvalók. Ezeknek a turkomanok-
nak katonát kellene állítani a sereghez, de arról
nem is álmodnak; nekik adót is kellene fizetni,
mit immel-ámmal nagy nehezen teljesítenek, vagy
nem is. Ha vagy egy adóvégrehajót közikbe ment
és patvarkodott, elfogták s eladták rabszolgának.
Megjegyzendő, hogy a mit a rabszolgákról érin-
tek, az Középpázsianak az oroszok által való elfog-
lalása előtt történt, mert jelenleg az oroszok meg-
szüntették. Ezek a turkomanok egy sátrak alatt
lakó vándor nép, elsőtől utolsóig kitűnő lovas tol-
vaj s emberrabló. Ezek beütöttek Asterabad és
Chorasan persá tartományokat, elfogdosták a föld
népét, vagy a kit megcsiphettek azután Chivában
vagy B.-ban mint rabszolgát eladták. Egy egész-
séges, kemény testalkatú 30—35 éves férfúért
kaptak 160—180 pengőforintot, egy asszonyért,
ha nem volt vén, kaptak 110—130 pengőforintot, egy
ügyes és kitűnő szép leányért adtak 90—100 pen-
gőforintot is.

Ezen visszaéléseket ezelőtt vagy 25 évvel az
ifju Nasredin meg akarta szüntetni és bizván euró-
pailag betanított katonáiban, elhatározta a turko-
manokat megfenyíteni. Összeállítottak hát egy 20
ezer főből álló hadtestet s ő maga a sah környe-
zetével, melyek között egy német fényképész is
volt, követte a sereget.

A turkomanok nesztét vévén, hogy persák tá-
madni akarják, nyolcezeren lóra ültek, a persa se
reggel szembe mentek, megütözték és rövid idő
alatt a persa sereget úgy szétverték, hogy hire-he-
lye se volt s a mit elfoghattak, elfogtak, ezek kö-
zött a fényképész is. A foglyokat szokás szerint
eladták s ekkor a rabszolgák úgy megolesdódtak
volt, hogy 80 pfrton is lehetett egy ügyes férfú
venni. Megtudván a turkomanok, hogy a német
sógor — kinek nevét elfelejtettem — mily kedves
embere a sahnak: nem adták el rabszolgának, ha-
nem megtartották magoknál s a sah kiváltotta őt
talán 8000 darab arannyal.

Már most méltóztasson a tisztelt olvasó meg-
ítélni, hogy ha netalán a persa sah Angliá ellen
fellépne, mely vitéz sereget tud kiállítani, és ha
olvassuk, hogy Persia százezer embert is kiállithat
a sikra, ez nem fogja az angolt megzavarni, ha a
sahnak jobb katonája nincs; de még nagy kérdés,
hogy ki tud-e ötvenezeret kiállítani.

Lukács Károly.